

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 20/2008 vp

Valtioneuvoston selvitys vihreästä kirjasta yleisön oikeudesta tutustua yhteisöjen toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin annetun asetuksen tarkistamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 6 päivänä kesäkuuta 2008 lähettänyt jatkokirjelmän 3 OM 29.05.2008 asiassa vihreästä kirjasta yleisön oikeudesta tutustua yhteisöjen toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin annetun asetuksen tarkistamisesta (E 30/2007 vp) hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- lainsäädäntöneuvos Jaana Jääskeläinen, oikeusministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnot HaVL 10/2007 vp ja HaVL 21/2007 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio on 30.4.2008 antanut ehdotuksen yleisön oikeudesta tutustua yhteisöjen toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin annetun asetuksen N:o 1049/2001 (avoimuusasetus) uudelleenlaatimiseksi. Ehdotuksen antamista on edeltänyt komission 18.4.2007 antamalla vihreällä kirjalla käynnistynyt kuulemismenettely.

Valtioneuvoston tarkempia kantoja ehdotukseen valmistellaan parhaillaan ja ehdotus lähetetään lausuntokierrokselle. Eduskuntaan toimitetaan ehdotuksesta U-kirjelmä lausuntokierroksen jälkeen loppukesällä 2008. Komission ehdotus sisältää paitsi joitakin unionin toiminnan avoimuutta lisääviä muutosehdotuksia, myös useita ehdotuksia, jotka rajoittaisivat avoimuutta. Osa muutosehdotuksista ei ole ollut esillä

vihreää kirjaa koskevassa konsultaatiossa tai on ollut konsultaatiossa esillä eri muodossa, eivätkä muutokset johdu konsultaatiopalautteesta. Komission ehdotuksen hyväksyminen ehdotuksessa muodossaan näyttäisi merkitsevän avoimuuden rajoittamista nykytilaan nähden.

Valtioneuvoston kanta

Suomi on avoimuusasetusta koskevassa konsultaatiossa katsonut, että avoimuusasetus on toiminut pääasiassa hyvin. Avoimuusasetuksessa omaksutut ratkaisut, kuten toimielinten velvollisuus kaikkia poikkeuksia soveltaessaan arvioida tietojen luovuttamisesta aiheutuvaa haittaa poikkeuksilla suojatuille eduille sekä eräisiin poikkeuksiin sisältyvä velvollisuus etujen tasapai-

nottamiseen, ovat yleisesti ottaen osoittautuneet onnistuneiksi.

Suomi on pitänyt tärkeänä, että mahdolliset avoimuusasetuksen muutokset toteutetaan siten,

että avoimuusasetusta kehitetään avoimuutta ja hyvää hallintoa sekä kansalaisten tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia edistävään suuntaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallintovaliokunta on käsitellyt avoimuutta ja asiakirjajulkisuutta lausunnoissaan HaVL 18/2006 vp, HaVL 10/2007 vp ja HaVL 21/2007 vp. Valiokunta on johdonmukaisesti panottanut unionin toimielinjärjestelmän ja hallinnon kehittämistä yksinkertaisempaan ja avoimuutta lisäävään suuntaan hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Avoimuudella parannetaan unionin päätöksenteon selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sekä edistetään tiedon saatavuutta ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että asiakirjajulkisuutta koskevaa EU-sääntelyä on uudistettava siten, että sillä parannetaan EU-toimielinten asiakirjojen saatavuutta.

Komission ehdotuksen hyväksyminen ehdotuksessa muodossaan näyttäisi merkitsevän avoimuuden rajoittamista nykytilaan nähden. Tämä koskisi muun muassa asiakirjan määritelmää, tuomioistuimelle toimitettuja ja komission tutkintatoimiin liittyviä asiakirjoja, virkamiesten valintamenettelyjä ja menettelyä asiakirjapyyntöjen yhteydessä. Valiokunta toteaa, että komis-

sion nyt ehdottama avoimuuslinja on huomattavan ristiriitainen komission huhtikuussa 2007 antaman vihreän kirjan ehdotusten kanssa. Komission ehdotus poikkeaa myös yleisesti viime aikaisesta kehityksestä näissä kysymyksissä ottaen huomioon sen, että Lissabonin sopimuksen tarkoitus on laajentaa avoimuusasetuksen soveltamisalaa niin, että se tulee koskemaan kaikkia unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia.

Valiokunta pitää tärkeänä, että avoimuusasetuksen muutokäsittelyssä lähtökohtana on se, että tehtävillä muutoksilla edistetään avoimuutta eikä heikennetä sitä tilannetta, mitä tähän mennessä on saavutettu. Valiokunta ottaa tarkemmin kantaa komission antaman ehdotuksen yksityiskohtiin asiaa koskevan U-kirjelmän käsittelyn yhteydessä.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta esittää,

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon asian jatkovalmistelussa.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tapani Tölli /kesk	Valto Koski /sd
vpj.	Tapani Mäkinen /kok	Outi Mäkelä /kok
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Petri Pihlajaniemi /kok
	Maarit Feldt-Ranta /sd	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
	Rakel Hiltunen /sd	Lenita Toivakka /kok
	Heli Järvinen /vihr	Unto Valpas /vas
	Oiva Kaltiokumpu /kesk	vjäs. Veijo Puhjo /vas.
	Timo Korhonen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Minna Hulkkonen
valiokuntaneuvos Ossi Lantto.